BOSHLANG‘ICH SINF MATEMATIKA DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI

Qulmamatov Sindorqul Ibrgimovich
GDPI “Boshlang‘ich ta’lim metodikasi” kafedrasi dotsenti, p.f.n.

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf matematika darslarida interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik ahamiyati, ularning o‘quvchilar bilimini oshirishdagi roli va samaradorligi tahlil qilinadi. Interfaol metodlarning o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, dars jarayonida faolligini oshirish

hamda bilimlarni mustahkamlashdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, maqolada amaliy misollar orqali interfaol metodlarni qo‘llash usullari ko‘rsatib berilgan.

Kalit so‘zlar: interfaol metod, matematika darsi, o‘quvchi faolligi, pedagogik texnologiya, hamkorlikda o‘qitish, didaktik o‘yinlar.

Аннотация. В данной статье анализируется педагогическое значение использования интерактивных методов на уроках элементарной математики, их роль и эффективность в повышении уровня знаний учащихся. Подчеркивается роль интерактивных методов в развитии самостоятельного мышления учащихся, повышении их активности в процессе обучения и закреплении знаний. В статье также представлены методы использования интерактивных методов на практических примерах.

Ключевые слова: интерактивный метод, урок математики, активность учащихся, педагогические технологии, совместное обучение, дидактические игры.

Abstract. This article analyzes the pedagogical significance of using interactive methods in elementary mathematics lessons, their role, and effectiveness in improving student knowledge. It emphasizes the role of interactive methods in developing students' independent thinking, increasing their engagement in the learning process, and reinforcing their knowledge. The article also presents practical examples of how to use interactive methods.

Keywords: interactive method, mathematics lesson, student engagement, pedagogical technologies, collaborative learning, didactic games.

Bugungi kunda ta’lim tizimida o‘quv jarayonini samarali tashkil etish, o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishlarini yanada oshirish va ularning mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich sinf matematika darslarida o‘quvchilarning mavzuni tushunishi va amaliy qo‘llay olishi katta ahamiyatga ega.

An’anaviy o‘qitish usullari ko‘pincha o‘quvchini passiv tinglovchi sifatida shakllantirsa, interfaol metodlar o‘quvchini dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Shu sababli interfaol metodlardan dars jarayonida foydalanish bugungi kunda ta’lim jarayonining muhim va ajralmas qismiga aylanib bormoqda.

Interfaol metodlar - bu o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi o‘zaro faol hamkorlikka asoslangan o‘qitish usullari bo‘lib, bu metodlarda asosiy e’tibor o‘quvchining faoliyatiga qaratilgan.

Interfaol metodlarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- o‘quvchining mustaqil fikrlashini rivojlantiradi;
- guruhda ishlash ko‘nikmasini shakllantiradi;
- muloqot madaniyatini oshiradi;
- bilimlarni amaliyot bilan bog‘laydi.

Matematika darslarida interfaol metodlar orqali murakkab tushunchalarni sodda va tushunarli tarzda o‘zlashtirish mumkin bo‘ladi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari psixologik jihatdan faol, qiziquvchan va o‘yin orqali o‘rganishga moyil bo‘ladi. Shu sababli matematika darslarini faqat tushuntirish asosida

olib borish yetarli natija bermaydi. Interfaol metodlardan foydalanish quyidagi zaruratlardan kelib chiqadi:

- o‘quvchilar diqqatini darsga jalb qilish;
- murakkab mavzularni osonlashtirish;
- o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshirish;
- bilimlarni mustahkamlash.

Boshlang‘ich sinf matematika darslarida quyidagi interfaol metodlardan keng foydalanish maqsadga muvofiq deb hisoblash mumkin:

1. “Aqliy hujum” metodi. Bu metod o‘quvchilarning fikrlashini faollashtirishga xizmat qiladi. Masalan,

Savol: 12+8 ni nechta usul bilan hisoblash mumkin? O‘quvchilar turli usullarni taklif qiladi:

- 10 + 10
- 12 + 8 = 20
- 8 + 12

Bu orqali o‘quvchilarning fikrlash doirasi kengayadi.

2. “Klaster” metodi. Bu metod orqali mavzu bo‘yicha tushunchalar tizimlashtiriladi. Masalan, “Miqdorlar” mavzusida:

- uzunlik;
- vaqt;
- massa;

O‘quvchilar har bir tushuncha bo‘yicha misollar keltiradi.

3. “Guruhda ishlash” metodi. O‘quvchilar kichik guruhlarga bo‘linishadi va topshiriqlarni birgalikda bajarishadi.

Afzalligi:

- hamkorlik rivojlanadi;
- o‘zaro yordam shakllanadi;
- ijtimoiy ko‘nikmalar ortadi.

4. Didaktik o‘yinlar. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun eng samarali metodlardan biri hisoblanadi. Masalan:

- “Kim tez?” — misollarni tez yechish;
- “Top va joylashtir” — sonlarni tartiblash .

5. “Savol-javob” metodi. O‘quvchilarni faol fikrlashga undaydi.

Interfaol metodlardan foydalanish bir qator muhim afzalliklarga ega:

O‘quvchilar faolligini oshiradi. Dars jarayonida barcha o‘quvchilar ishtirok etadi. Hech kim chetda qolmaydi.

Mustaqil fikrlashni rivojlantiradi. O‘quvchilar tayyor javobni emas, balki o‘z fikrini bildiradi.

Bilimlarning mustahkam o‘zlashtirilishini ta’minlaydi. Amaliy faoliyat orqali o‘rganilgan bilim uzoq vaqt esda qoladi.

Darsga qiziqishni oshiradi. O‘yin va interfaol mashg‘ulotlar darsni qiziqarli qiladi.

Ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantiradi. O‘quvchilar:

- muloqot qiladi;
- fikr almashadi;
- boshqalarni tinglaydi.

Amaliy misol

Mavzu: Ikki xonali sonlarni qo‘shish

Metod: Guruhda ishlash

O‘qituvchi o‘quvchilarni 3 guruhga ajratadi. Har bir guruhga misollar beriladi:

1-guruh: 23 + 15 2-guruh: 34 + 12 3-guruh: 45 + 23

Har bir guruh natijani tushuntirib beradi. Natijada:

- o‘quvchilar bir-biridan o‘rganadi;
- xatolar aniqlanadi;
- mavzu mustahkamlanadi.

Interfaol metodlarni qo‘llashda ayrim qiyinchiliklar(muammolar) ham mavjud:

- vaqtni to‘g‘ri taqsimlash muammosi;
- barcha o‘quvchilarni jalb qilish qiyinligi;
- o‘qituvchidan yuqori darajadagi tayyorgarlik talab etilishi.

Biroq bu muammolarni to‘g‘ri rejalashtirish orqali bartaraf etish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinf matematika darslarida interfaol metodlardan foydalanish ta’lim samaradorligini oshirishda muhim hisoblanadi. Ushbu metodlar o‘quvchilarning faolligini oshirib, ularni mustaqil fikrlashga o‘rgatadi hamda bilimlarni chuqur o‘zlashtirishga yordam beradi.

Shu sababli har bir o‘qituvchi dars mashg‘julotlarida interfaol metodlardan keng foydalanishi, ularni mavzuga mos holda tanlashi va samarali qo‘llashi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2010.
3. Ishmuhamedov R. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. – Toshkent, 2014.
4. ZiyoNET ta’lim portali materiallari.
5. Boshlang‘ich ta’lim bo‘yicha davlat ta’lim standarti.